

Lausunto Turvallisuus- ja kemikaalivirastolle (Tukes) koskien Latitude 66 Cobalt Oy:n hakemusta (KaivNrno 3965), Lupatunnus KL2019:0005

Dnro	KMO/404/10.05.00.00/2021
Tiivistelmä	Yhdyskuntatekniikan lautakunta antaa Kuusamon kaupungin lausunnon otsikon mukaisesta asiasta
Päätösehdotus	Yhdyskuntatekniikan lautakunta päättää antaa lausuntonaan esittelytekstin mukaisen lausunnon.
Päätös	Keskustelun kuluessa Mika Flöjt teki seuraavan muutosesityksen: ”Esitämme poistettavaksi esityksen, että Kuusamon kaupunki aloittaa kaavoituksen alueelle. Kaavoituksen aloittaminen on juuri kaivosyhtiön etu, eikä siten Juomasuon uraanikultakoboltti kaivosta vastustava Kuusamon luontokaupunki voi aloittaa kaivosyhtiön etua, ja kaivoshanketta, edistävää kaavoitusta alueelle. Muistutamme, että kaupungilla ei ole mitään pakkoa aloittaa kaavoitusta alueelle. Ja nykyään kaivokset tarvitsevat kaavan. Siten jos kaupunki ei halua alueelle kaivosta, silloin ei aloita kaavoitusta. Sen sijaan esityksessä tulee lukea selkeästi, että Kuusamon kaupunki VASTUSTAA kaivospiirien kaivosluvan myöntämistä monesta perustellusta syystä, ja vaatii kaivospiirien purkamista ja avonaisten koelouhoksien puhdistamista, suojaamista, peittämistä ja maisemointia yleisenä Käylän ja Säkkilän kyläläisten sekä Kitkajoen matkailualueen terveys- ja ympäristöturvallisuusetuna. Kaupunginhallituksen 2009 sekä valtuuston yksimielisesti hylkäämän edellisen kaivos YVA:n sekä valtuuston linjaaman yleiskaavan mukaisesti Kuusamon luontokaupunki VASTUSTAA kaivospiirien luvittamista alueelle sekä vaatii niiden purkamista monesta syystä, erityisesti siksi koska koelouhoksen avonaisuudessa Juomasuon kaivospiireissä on laiminlyöty vuosikymmeniä yleinen ympäristö- ja terveysturvallisuus, kun niitä ei ole peitetty STUK:in viranomaispuolen 1990 luvun peittokehoituksista huolimatta. Muistutamme, että STUK:ki lausui, että Juomasuon suuren uraanimäärän ja sen korkean uraanipitoisuuden johdosta koelouhokselle työskennelleiden vuosittainen säteilyaltistus tuli täyteen ja koerikastamalla jo kolmessa kuukaudessa. (liitteet 2 - 7) STUKki vaatikin Juomasuon koelouhoksen peittämistä, jottei se radioaktiivisesti saastuttaisi ympäristöä. Tätä vaadetta ei koskaan toimeenpantu ja Juomasuon uraanilouhos on ollut avonaisena 1990 luvulta lähtien Käylän ja Säkkilän kylien välissä (n. 2 km kumpaankin ja 1 km Kitkajoelle). Juomasuon uraanilouhoksen säteilyä ja radioaktiivista saastumista on mitattu monen toimijan toimesta mm. Oulun yliopiston Oulangan tutkimusaseman toimesta. Mittaustulokset osoittavat, että Juomasuon säteilyt ovat 130 kertaisia normaaliin taustasäteilyyn

nähdessä. Juomasuon uraanilouhosta on esitetty kansalaisjärjestöjen toimesta peitettäväksi ja asia on käsitelty Pohjois-Pohjanmaan ELY:ssä. Vaadimme, että TUKES purkaa kaivospiirit sekä asettaa louhoksen peitto-, puhdistus, suojaus ja maise-
mointi vaateen kaivosyhtiölle. Lisäksi kaivosyhtiön 10 000 vakuus on aivan liian alhainen, kun päivän 21.4.2021 Koillissanomissa itse kaivosyhtiön edustaja Jussi Lähde mainitsee, että koko Suomessa on 300 – 500 miljoonan vakuuskertymä vaikka Latituden kaivospiirit Kitkajoen Juomasuon-Hangaslampi-Pohjasvaara ja Rukan Sivakkaharju ja Meurastuksenaho sijaitsevat keskellä Riisi-Kitka-Ruka-Oulanka-Savina matkailualueella, jonne on investoitu reilusti yli miljardi euroa sekä luonto ja vesistöt ovat mittaamattoman arvokkaita, siten 10 000 euron vakuus on naurettava, oikea summa on lähempänä on tuota koko vakuuskertymän summaa.

Yksilöity muutosesitys esittelytekstiin:

Esitämme lisättäväksi esittelytekstiin tekstiin oheisen kappaleen:

Kuusamon kaupunki hyväksyi vuonna 2014 luonnonvarasuunnitelman:

Ei kaivosta matkailukolmioon

Kaivostoiminta, sen mahdollinen sijainti ja yhteensovittaminen muun elinkeinotoiminnan kanssa nousee yhdeksi tärkeäksi kysymykseksi vasta hyväksytyssä ja julkistetussa Kuusamon luonnonvarasuunnitelmassa. Suunnitelman mukaan kaivostoimintaa voidaan harkita Kuusamossa vain alueille, joilla ei kohdistu merkittäviä haittoja luonnonarvoille, luonnontuotteille ja elintarviketuotannolle, maisemalle, vesistölle, matkailun imagoille tai asutukselle.

Luonto- ja maisema-arvoltaan herkälle sekä matkailun kannatusta keskeiselle alueelle (Oulanka-Ruka-Kitka) ei käytettävissä olevan tiedon pohjalta kaivostoimintaa tai sen rikastusta voida käynnistää riskittömästi.

Esitämme lisättäväksi esittelytekstiin oheisen kappaleen:

Kuusamon kaupunki lausuu kantanaan, että kun toiminnanharjoittaja perustelee kaivosluvan raukeamisen lykkämishakemustaan tutkimuksissa ilmenneillä lisäselvitystarpeilla, on se peruste sinällään osoitus siitä, ettei kyseiseen merkittäviä luontoarvoja, elintarviketuotantoa, arvokasta vesistöä ja matkailualueen keskelle pysty kaivoslain tarkoittamassa 10 vuoden määräajassa käynnistämään kaivosmineraalien hyödyntämiseksi kaivostoimintaa, jolla olisi paikallinen sosiaalinen hyväksyttävyyttä, kaupungin puolto sekä tarvittavat viranomaisluvut, jonka vuoksi kaivospiirin raukeamisen lykkämishakemusta ei tule myöntää.

Esitämme poistettavaksi esittelytekstistä oheisen kappaleen (kursiivilla) ja sen tilalla esitettävän oheisen kappaleen:

Kuusamon kaupunki edellyttää, että alueelle laaditaan riittävän

laaja oikeusvaikutteinen osayleiskaava alueen toimintojen yhteen sovittamiseksi sekä yleiskaavan pohjalta tarkempiasteinen

asemakaava. Mahdollisen kaivostoiminnan sijoittuminen näin keskeiselle alueelle vaatii ehdottomasti kaavalliset tarkastelut tarpeellisine selvityksineen. Kaavoja laadittaessa on tarpeellisessa määrin selvitettävä suunnitelman ympäristövaikutukset, mukaan lukien yhdyskuntataloudelliset, sosiaaliset, kulttuuriset

ja muut vaikutukset koko siltä alueelta, jolla kaavalla voidaan arvioida olevan olennaisia vaikutuksia. Kaupunki edellyttää, että ympäristövaikutusten arviointi tehdään louhintamäärästä riippumatta (YVA-laki 3.2 §) hankkeen riskialttiin ja ongelmallisen vesien hallinnan sekä maaperän uraanipitoisuuden vuoksi.

Kuusamon kaupunki katsoo, ettei toiminnanharjoittaja ole vuodesta 1993 alkaneesta Juomasuon kaivospiirin historiasta huolimatta kyennyt laatimaan sellaista pätevää suunnitelmaa, ei edes tämän kaivospiirin raukeamisen lykkäämishakemuksensa perusteluksi, että niihin suunnitelmiinsa perustuen toiminnanharjoittaja olisi voinut esittää perusteltua ehdotusta oikeusvaikutteisen osayleiskaavan laatimiseksi, jollaisen oikeusvaikutteisen osayleiskaavan kaupunki katsoo oleelliseksi ehdoksi kaivospiirin jatkoajan myöntämiselle.

Lisäksi kaupunki katsoo, että toiminnanharjoittajan olisi tullut osoittaa vakavaa aikomustaan hankkeen YVA-arvioinnin aloittamisella ennen kaivospiirin raukeamisen lykkäyshakemustaan, eikä toiminnanharjoittaja ole sellaista YVA-arviointiohjelmaa käynnistänyt. Vaadimme kaivospiirien purkamista ja toteamme ettei kaivos YVAa ole syytä käynnistää, koska kaupunki on yksiselitteisesti linjannut ettei alueelle sovi kaivos. Lisäksi muistutamme, että Talvivaaran uraanijätealtaan (kipsisakka-allas) myrkkytulvan jälkeen Säätytalolla ministerit mediassa totesivat, että seuraavissa kaivoshankkeissa yhtiöillä tulee olla sosiaalinen toimilupa. Sellaista Juomasuon kaivoshankkeella ei ole, siten kaivospiirit pitää purkaa/antaa raueta, louhokset peittää ja suojata ja Kaivos YVA jättää aloittamatta. Kuusamolaiset ansaitsevat jo rauhan uraanikultakoboltti kaivoshankkeilta. Se että että kaivosyhtiöt puskevat alueelle vastoin kuntalaisten ja valtuuston tahtoa on malliesimerkki kaivosteollisuuden vastuuttomuudesta.”

Keskustelun jatkuessa Mika Flöjt teki seuraavan lisäyksen muutosesitykseensä:

” Esitämme poistettavaksi esityksen, että Kuusamon kaupunki aloittaa kaavoituksen alueelle.

Kaavoituksen aloittaminen on juuri kaivosyhtiön etu, eikä siten Juomasuon uraanikultakoboltti kaivosta vastustava Kuusamon luontokaupunki voi aloittaa kaivosyhtiön etua, ja kaivoshanketta, edistävää kaavoitusta alueelle. Muistutamme, että kaupungilla ei ole mitään pakkoa aloittaa kaavoitusta alueelle. Ja nykyään kaivokset tarvitsevat kaavan. Siten jos kaupunki ei halua alueelle kaivosta, silloin ei aloita kaavoitusta.

Sen sijaan esityksessä tulee lukea selkeästi, että Kuusamon kaupunki VASTUSTAA kaivospiirien kaivosluvan myöntämistä monesta perustellusta syystä, ja vaatii kaivospiirien purkamista ja avonaisten koelouhoksien puhdistamista, suojaamista, peittämistä ja maisemointia yleisenä Käylän ja Säkkilän kyläläisten sekä Kitkajoen matkailualueen terveys- ja ympäristöturvallisuusetuna.

Kaupunginhallituksen 2009 sekä valtuuston yksimielisesti hylkäämän edellisen kaivos YVA:n sekä valtuuston linjaaman yleiskaavan mukaisesti Kuusamon luontokaupunki VASTUSTAA kaivospiirien luvittamista alueelle sekä vaatii niiden purkamista monesta syystä, erityisesti siksi koska koelouhoksen avonaisuudessa Juomasuon kaivospiireissä on laiminlyöty vuosikymmeniä yleinen ympäristö- ja terveysturvallisuus, kun niitä ei ole peitetty STUK:in viranomaispuolen 1990 luvun peittokehoituksista huolimatta. Muistutamme, että STUK:ki lausui, että Juomasuon suuren uraanimäärän ja sen korkean uraanipitoisuuden johdosta koelouhokselle työskennelleiden vuosittainen säteilyaltistus tuli täyteen ja koerikastamalla jo kolmessa kuukaudessa. (liitteet 2 - 7) STUKki vaatikin Juomasuon koelouhoksen peittämistä, jottei se radioaktiivisesti saastuttaisi ympäristöä. Tätä vaadetta ei koskaan toimeenpantu ja Juomasuon uraanilouhos on ollut avonaisena 1990 luvulta lähtien Käylän ja Säkkilän kylien välissä (n. 2 km kumpaankin ja 1 km Kitkajoelle). Juomasuon uraanilouhoksen säteilyä ja radioaktiivista saastumista on mitattu monen toimijan toimesta mm. Oulun yliopiston Oulangan tutkimusaseman toimesta. Mittaustulokset osoittavat, että Juomasuon säteilyt ovat 130 kertaisia normaaliin taustasäteilyyn nähden. Juomasuon uraanilouhosta on esitetty kansalaisjärjestöjen toimesta peitettäväksi ja asia on käsitelty Pohjois-Pohjanmaan ELY:ssä. Vaadimme, että TUKES purkaa kaivospiirit sekä asettaa louhoksen peitto-, puhdistus, suojaus ja maisemointi vaateen kaivosyhtiölle.

Lisäksi kaivosyhtiön 10 000 vakuus on aivan liian alhainen, kun päivän 21.4.2021 Koillissanomissa itse kaivosyhtiön edustaja Jussi Lähde mainitsee, että koko Suomessa on 300 – 500 miljoonan vakuuskertymä vaikka Latituden kaivospiirit Kitkajoen Juomasuon-Hangaslampi-Pohjasvaara ja Rukan Sivakkaharju ja Meurastuksenaho sijaitsevat keskellä Riisi-Kitka-Ruka-Oulanka-Savina matkailualueella, jonne on investoitu reilusti yli miljardi euroa sekä luonto ja vesistöt ovat mittaamattoman arvokkaita, siten 10 000 euron vakuus on naurettava, oikea summa on lähempänä on tuota koko vakuuskertymän summaa.

Yksilöity muutosesitys esittelytekstiin:

Esitämme lisättäväksi esittelytekstiin tekstiin oheisen kappaleen:

Kuusamon kaupunki hyväksyi vuonna 2014 luonnonvarasuunnitelman:

Ei kaivosta matkailukolmioon

Kaivostoiminta, sen mahdollinen sijainti ja yhteensovittaminen muun elinkeinotoiminnan kanssa nousee yhdeksi tärkeäksi ky-

symykseksi vasta hyväksytyssä ja julkistetussa Kuusamon luonnonvarasuunnitelmassa. Suunnitelman mukaan kaivostoimintaa voidaan harkita Kuusamossa vain alueille, joilla ei kohdistu merkittäviä haittoja luonnonarvoille, luonnontuotteille ja elintarviketuotannolle, maisemalle, vesistölle, matkailun imagoille tai asutukselle.

Luonto- ja maisema-arvoltaan herkälle sekä matkailun kannalta keskeiselle alueelle (Oulanka-Ruka Kitka) ei käytettävissä olevan tiedon pohjalta kaivostoimintaa tai sen rikastusta voida käynnistää riskittömästi.

Esitämme lisättäväksi esittelytekstiin oheisen kappaleen:

Kuusamon kaupunki lausuu kantanaan, että kun toiminnanharjoittaja perustelee kaivosluvan raukeamisen lykkäämishakemustaan tutkimuksissa ilmenneillä lisäselvitystarpeilla, on se peruste sinällään osoitus siitä, ettei kyseiseen merkittäviä luontoarvoja, elintarviketuotantoa, arvokasta vesistöä ja matkailualueen keskelle pysty kaivoslain tarkoittamassa 10 vuoden määräajassa käynnistämään kaivosmineraalien hyödyntämiseksi kaivostoimintaa, jolla olisi paikallinen sosiaalinen hyväksyttävyyys, kaupungin puolto sekä tarvittavat viranomaisluvut, jonka vuoksi kaivospiirin raukeamisen lykkäämishakemusta ei tule myöntää.

Esitämme poistettavaksi esittelytekstistä oheisen kappaleen (kursiivilla) ja sen tilalla esitettävän oheisen kappaleen:

Kuusamon kaupunki edellyttää, että alueelle laaditaan riittävän laaja oikeusvaikutteinen osayleiskaava alueen toimintojen yhteen sovittamiseksi sekä yleiskaavan pohjalta tarkempiasteinen asemakaava. Mahdollisen kaivostoiminnan sijoittuminen näin keskeiselle alueelle vaatii ehdottomasti kaavalliset tarkastelut tarpeellisine selvityksineen. Kaavoja laadittaessa on tarpeellisessa määrin selvitettävä suunnitelman ympäristövaikutukset, mukaan lukien yhdyskuntataloudelliset, sosiaaliset, kulttuuriset ja muut vaikutukset koko siltä alueelta, jolla kaavalla voidaan arvioida olevan olennaisia vaikutuksia. Kaupunki edellyttää, että ympäristövaikutusten arviointi tehdään louhintamäärästä riippumatta (YVA-laki 3.2 §) hankkeen riskialttiin ja ongelmallisen vesien hallinnan sekä maaperän uraanipitoisuuden vuoksi.

Kuusamon kaupunki katsoo, ettei toiminnanharjoittaja ole vuodesta 1993 alkaneesta Juomasuon kaivospiirin historiasta huolimatta kyennyt laatimaan sellaista pätevää suunnitelmaa, ei edes tämän kaivospiirin raukeamisen lykkäämishakemuksensa perusteluksi, että niihin suunnitelmiinsa perustuen toiminnanharjoittaja olisi voinut esittää perusteltua ehdotusta oikeusvaikutteisen osayleiskaavan laatimiseksi, jollaisen oikeusvaikutteisen osayleiskaavan kaupunki katsoo oleelliseksi ehdoksi kaivospiirin jatkoajan myöntämiselle.

Lisäksi kaupunki katsoo, että toiminnanharjoittajan olisi tullut osoittaa vakavaa aikomustaan hankkeen YVA-arvioinnin aloittamisella ennen kaivospiirin raukeamisen lykkäyshakemustaan, eikä toiminnanharjoittaja ole sellaista YVA-arviointiohjelmää

käynnistänyt. Vaadimme kaivospiirien purkamista ja toteamme ettei kaivos YVAa ole syytä käynnistää, koska kaupunki on yksiselitteisesti linjannut ettei alueelle sovi kaivos. Lisäksi muistutamme, että Talvivaaran uraanijätealtaan (kipsisakka-allas) myrkkytulvan jälkeen Säätytalolla ministerit mediassa totesivat, että seuraavissa kaivoshankkeissa yhtiöillä tulee olla sosiaalinen toimilupa. Sellaista Juomasuon kaivoshankkeella ei ole, siten kaivospiirit pitää purkaa/antaa raueta, louhokset peittää ja suojata ja Kaivos YVA jättää aloittamatta. Kuusamolaiset ansaitsevat jo rauhan uraanikultakoboltti kaivoshankkeilta. Se että että kaivosyhtiöt puskevat alueelle vastoin kuntalaisten ja valtuuston tahtoa on malliesimerkki kaivosteollisuuden vastuuttomuudesta. Edellisen tekstin ja liitteiden lisäksi täydennän esitystä kokouksessa vielä tällä:

Kaivoslaki 46 pykälä kohta 7 voimaa valtauksien malminetsintää vastaan mm. Kitkajoen Juomasuon Hangaslammen valtauksien osalta. Kun näin ei tehdä se edesauttaa Latituden uraanikultakoboltti kaivoshankkeen etenemistä.

kaivoslaista

Malminetsintälupaa ei saa myöntää:

7) alueelle, jonka osalta kunta vastustaa luvan myöntämistä kaavoituksesta johtuvasta tai muusta alueiden käyttöön liittyvästä pätevistä syyistä, jollei luvan myöntämiselle ole erityistä syytä

Uraarimalmio, uranimäärät ja pitoisuudet on pätevä syy vastustaa kaivoshanketta tunnettuun uranimalmioon ja sen tarvitsevia malmikairauksia uraania sisältäviin malmioihin. Alla GTK:n tietoja uraania sisältävän kaivostoiminnan ympäristöongelmista, pitkäaikaisista saasteista, ja terveysriskeistä.”

Marjo Kämäräinen ja Pekka Virtanen kannattivat Flöjtin muutosesitystä.

Koska oli tehty pohjaesityksestä poikkeava kannatettu esitys, puheenjohtaja määräsi suoritettavaksi nimenhuutoäänestyksen, jossa pohjaesitys on JAA ja Flöjtin esitys EI. Äänestystapa hyväksyttiin. Suoritetussa äänestyksessä annettiin 10 JAA-ääntä (Ervasti Heino, Hannola Arto, Kämäräinen Sirpa, Mustonen Jouni, Pitkänen Liisa, Pitkänen Ville, Pulkkanen Tuomo, Siikaluoma Liisa, Säkkinen Juha, Vanttaja Tuija) ja 3 EI-ääntä (Kämäräinen Marjo, Virtanen Pekka, Flöjt Mika).

Puheenjohtaja totesi yhdyskuntatekniikan lautakunnan hyväksyneen pohjaesityksen äänin 10-3.

Mika Flöjt jätti asiasta eriävän mielipiteen, jonka perustelut löytyvät tämän pöytäkirjan ja pykälän liitteestä.

Merkitään pöytäkirjaan, että

1. Sari Kurtti esteellisenä (osallisuusjäävi, lähiomainen kuolinpesän osakas; kuolinpesä omistaa kaivospiirin apualueen) oli poistuneena kokouksesta tämän pykälän käsittelyn ja päätöksenteon ajan,
2. Markku Mustonen esteellisenä (intressijäävi; maanomistajana taloudellinen intressi, korvaussaatava kaivosyhtiöltä) oli poistuneena kokouksesta tämän pykälän käsittelyn ja päätöksenteon ajan,
3. kokouksessa pidettiin tekninen tauko klo 17.45 - 17.50.

Esittelyteksti

Latitude 66 Cobalt Oy on jättänyt kaivosviranomaisena toimivalle Turvallisuus- ja kemikaalivirastolle (Tukes) hakemuksen (jätetty 30.4.2019/täydennetty 28.2.2021) kaivosluvan raukeamisen lykkäämiseksi sekä yleisten ja yksityisten etujen turvaamiseksi tarpeellisten määräysten tarkistamisesta. Hakemuksesta on kuulutettava julkisesti ja asianosaisilla on tilaisuus jättää asiasta muistutus ja muilla kuin asianosaisilla on tilaisuus jättää mielipide.

Tukes pyytää ennen päätöksentekoa hakemuksesta lausunnot Kuusamon kaupungilta, Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskukselta, Pohjois-Pohjanmaan maakuntaliitolta ja Säteilyturvakeskukselta. Lausuntoa pyydetään 3.5.2021 mennessä.

Juomasuo-niminen kaivospiiri on määrätty 17.5.1993 (kaivoskirja 5.11.1993) aiemman, kumotun kaivoslain (503/1965) nojalla. Kaivospiiriä on laajennettu samana vuonna (Pohjasvaara). Toiminnanharjoittaja on kaivospiirin voimassaoloaikana vaihtunut useampaan kertaan. Juomasuon kaivospiirin nykyinen haltija on Latitude 66 Cobalt Oy. Varsinaiseen kaivostoimintaan ei ole toistaiseksi ryhdytty. Hakemuksen mukaan kaivoskirjoissa ei ole annettu määräystä siitä, mihin mennessä kaivosoikeuden haltijan on ryhdyttävä kaivostyöhön tai muuhun sellaiseen esiintymän luonteen edellyttämään työhön, joka osoittaa hänen vakavasti pyrkivän kaivospiirissä varsinaiseen kaivostyöhön. Kaivoskirjoissa ei myöskään ole annettu määräystä kaivosluvan voimassaolon päättymisestä.

Aikaisemman toiminnanharjoittajan esityksestä on kaivospiirin voimassaoloa arvioitu kaivosviranomaisessa aiemmin ja toiminnan todettiin täyttävän kaivoslain (621/2011) 50 §:n veloitteen muusta sellaisesta esiintymän luonteen edellyttämästä työstä, joka osoittaa vakavan pyrkimyksen varsinaiseen kaivostyöhön (2015).

Kaivoslain 52 §:n mukaan kaivosluvassa tulee kuitenkin asettaa määräaika, jonka kuluessa kaivosluvan haltijan on ryhdyttävä kaivostoimintaan tai muuhun sellaiseen valmistavaan työhön, joka osoittaa luvan haltijan vakavasti pyrkivän varsinaiseen kaivostoimintaan. Tämän johdosta kaivosviranomaisen on myöhemmin arvioinut, että kaivosoikeuden haltijan tulee hakea kaivosluvan raukeamisen lykkäämistä, jotta uusi päivämäärä kaivostyöhön ryhtymiseksi voidaan kaivosviranomaisen toimesta määrätä.

Kuulutus sisältää kaivosviranomaisen ennakkotiedonannon: Koska kaivosoikeuden haltija on toimittanut kaikkien kaivospiirin maanomistajien kirjalliset suostumukset kaivospiirin raukeamisen lykkäämiseksi, kuten kaivoslain 68 §:ssä edellytetään, ei kaivosoikeuden lykkäämisen raukeamiselle tai uuden määräajan asettamiselle kaivostyöhön ryhtymiseksi ole tältä osin estettä.

Kaivoslain 62 §:n mukaan lupaviranomaisen on tarkistettava toistaiseksi voimassa olevan kaivosluvan määräyksiä vähintään kymmenen vuoden välein. Kaivosviranomaisen tulee antaa toistaiseksi voimassa oleville kaivospiireille yleisen ja yksityisen edun turvaamisen kannalta tarpeelliset määräykset.

Hakemuksen ja sen täydennyksen mukaan uudet kairaustulokset osoittavat kullan ja kobolttin osalta merkittäviä pitoisuuksia (malmivarantoarviossa kullan kokonaismäärä on yhteensä 647.000 unssia ja kobolttin määrä 5.840 tonnia). Etenkin kobolttin ja mahdollisten muiden hyödyntämiskelpoisten mineraalien talteenotto edellyttää kuitenkin sekä louhintaan että talteenottoon liittyviä lisätutkimuksia.

Alueen esiintymät sisältävät kullan ja kobolttin lisäksi myös muita alkuaineita, mm. harvinaisia maametalleja ja uraania. Tuotannon aikaiset uraanipitoisuudet rikastehiekassa ja sivukivissä tulevat tarkentumaan YVA-prosessin aikana suoritettavissa metallurgisissa testeissä. Uraanipitoisuudet Juomasuon alueella ovat niin vähäiset, että uraanin talteenotto ei ole kaupallisesti perusteltua.

Kaivossuunnittelu tähtää maanlaiseen kaivostoimintaan. Kaivostoiminta on suunniteltu ympärivuotiseksi ja ympärivuorokautiseksi. Tämänhetkisen arvion mukaan Juomasuon malmion louhintamenetelmäksi soveltuu parhaiten pitkittäinen pengertäyttölouhinta. Vuosittainen kokonaislouhintamäärää (malmi + sivukivi) on n. 400 000 tonnia vuodessa. Erityisesti kaivoksen rakennusvaiheessa kokonaislouhintamäärä voi olla suurempi, mahdollisesti ylittäen 550 000 tonnia vuodessa.

Vesienhallinnan ja ympäristöturvallisuuden suunnittelun peruslähtökohtana on riskien tehokas hallinta. Kattavan vesienhallintasuunnitelman tekeminen edellyttää tietoa alueen hydrogeolo-

giasta, tulevan toiminnan kaivosvesistä (laatu, määrä) ja veden kiertokulkuun vaikuttavista tekijöistä. Latitude 66 Cobalt Oy tekee parhaillaan tutkimuksia tekniseen suunnitteluun tarvittavan taustatiedon keräämiseksi. Geologisen tutkimuksen lisäksi tietoa tuotetaan veden kiertokulkuun liittyvillä kenttätutkimuksilla, analyyseilla ja mallintamisella. Edellä mainittu tieto tulee olemaan keskeisessä roolissa myös YVA-prosessissa sekä mm. kaivostoiminnan lopettamista ja jälkihoitoa koskevassa suunnittelussa. Tutkimusten määrittelyssä kiinnitetään erityistä huomiota mm. kaivosvesiin, hule- ja sadevesiin sekä niiden hallintaan.

Hakemuksessa esitetään hankkeeseen sovellettavaksi kokonaan uutta YVA-menettelyä.

Toiminnanharjoittaja perustelee kaivosluvan raukeamisen lykkäämishakemustaan tutkimuksissa ilmenneillä lisäselvitystarpeilla, jotka ovat oleellisia toiminnan suunnittelemiseksi. Lisäselvitykset valmistunevat vuoden 2023 loppuun menneessä. Hakemuksessa on esitetty alustava aikataulu, jonka mukaan toiminta aloitettaisiin vuoden 2024 viimeisellä vuosineljänneksellä.

Kuulemisasiakirjat ovat kokonaisuudessaan nähtävissä Tukesin verkkosivuilla
<https://tukes.fi/paatokset-ja-kuulutukset/kaivospiirit-ja-kaivosluvat>

Lausunto

Juomasuon kaivospiiri on perustettu aiemman kaivoslain nojalla. Velvollisuus kuulla kuntaa tuli kaivoslakiin (503/1965) vasta 1.1.2001.

3-vaihemaakuntakaavassa (täytäntöönpano 5.11.2018) koko Kuusamon pohjoisosa Kirkonkylän pohjoispuolelta karkeasti rajattuna on mineraalivarantoaluetta (ekv-1). Merkinnällä osoitetaan sellaisia vyöhykkeitä, joissa on todettu merkittäviä malmi- ja mineraalivarantoja. Lisämerkinnällä -1 osoitetulla mineraalipotentialivyöhykkeellä on erityistä yhteensovittamisen tarvetta esimerkiksi asumisen, matkailun tai muun merkittävän alueellisen erityispiirteen kanssa. Kehittämisperiaatteet: Mikäli alueen mineraalivarojen hyödyntämistä edistetään, sovitetaan toiminta yhteen muun maankäytön kanssa ja otetaan huomioon mineraalivarojen hyödyntämisen ympäristövaikutukset sekä alueiden erityispiirteet.

Kuusamon kaupunginvaltuusto hyväksyi oikeusvaikutteisen Kuusamon strategisen yleiskaavan 13.12.2016 §:ssä 81. Kyseinen Juomasuon alue kuului yleiskaavassa kumotun aluevarauksen (rm-1) sisälle, jolle ei sallittu kaivostoimintaa. Kaivosyhtiö valitti hyväksymispäätöksestä, ja lopuksi korkein hallinto-oikeus pysytti Pohjois-Suomen hallinto-oikeuden päätöksen, jolla

hallinto-oikeus oli kumonnut kaikki kaivostoimintaa koskevat merkinnät ja määräykset. Kaupunki on kuitenkin ilmaissut kantansa valtuuston selkeällä enemmistön päätöksellä. Kaupungin hallitus on linjannut myös 20.2.2007 41 §, ettei uraankaivos-toiminnan aloittamista Kuusamossa hyväksytä.

Toiminnanharjoittaja perustelee kaivosluvan raukeamisen lykkäämishakemustaan tutkimuksissa ilmenneillä lisäselvitystarpeilla, jotka ovat oleellisia toiminnan suunnittelemiseksi. Tässä vaiheessa toimintojen sijoittamisesta ei ole vielä tehty päätöksiä. Toimintojen sijoittaminen edellyttää riittävän suunnittelun tietopohjan kokoamista, jotta voidaan huomioida erityisesti ympäristö- ja turvallisuusseikat, sosiaaliset vaikutukset, logistiikka ja maankäyttö. Lisäselvitykset valmistunevat vuoden 2023 loppuun mennessä.

Kaivosviranomainen on ilmoittanut ennakkoon, että koska kaivosalueen hallinta perustuu kaivosluvan haltijan omistukseen tai kiinteistön omistajien kanssa tehtyihin sopimuksiin, ei kaivosluvan raukeamisen lykkäämiselle ole estettä kaivoslain 68 §:n nojalla, vaikka 3 momentissa säädetty kymmenen vuoden enimmäisaika olisi kulunut umpeen.

Lisäksi kaivoslain 68 §:n mukaan lykkäämisen edellytyksenä on, että luvanhaltija osoittaa, että luvan raukeamista on lykättävä yleisen edun tai muiden erityisten syiden perusteella. Latitude 66 Cobalt Oy on mm. esittänyt, että ympäristövaikutusten arviointi on oleellinen osa teknistä suunnittelua, jota ilman ei informoituja päätöksiä teknisistä ratkaisuksista voida tehdä. Yhtiö on nähnyt tämän yhdeksi merkittäväksi syyksi hakea lisää hankkeen suunnittelemiseksi.

Kaivoslain 47.4 §:n mukaan mm. kaivostoiminnan tulee perustua maankäyttö- ja rakennuslain mukaiseen oikeusvaikutteeseen kaavaan taikka kaivostoiminnan vaikutukset huomioon ottaen asian tulee olla muutoin riittävästi selvitetty yhteistyössä kunnan, maakunnan liiton ja elinkeino-, liikenne ja ympäristökeskuksen kanssa. Hakemuksessa on mainittu nykyinen kaavoitustilanne, aikataulukaaaviossa on varattu kaavoitukselle aikajana, mutta kuvauksessa ei mainita lainkaan kaavoitusta.

Kuusamon kaupunki edellyttää, että alueelle laaditaan riittävän laaja oikeusvaikutteinen osayleiskaava alueen toimintojen yhteen sovittamiseksi sekä yleiskaavan pohjalta tarkempiasteinen asemakaava. Mahdollisen kaivostoiminnan sijoittuminen näin keskeiselle alueelle vaatii ehdottomasti kaavalliset tarkastelut tarpeellisine selvityksineen. Kaavoja laadittaessa on tarpeellisessa määrin selvitettävä suunnitelman ympäristövaikutukset, mukaan lukien yhdyskuntataloudelliset, sosiaaliset, kulttuuriset ja muut vaikutukset koko siltä alueelta, jolla kaavalla voidaan arvioida olevan olennaisia vaikutuksia. Kaupunki edellyttää, että ympäristövaikutusten arviointi tehdään louhintamäärästä

riippumatta (YVA-laki 3.2 §) hankkeen riskialttiin ja ongelmallisen vesien hallinnan sekä maaperän uraanipitoisuuden vuoksi.

Yhdyskuntatekniikan lautakunta on antanut 29.4.2014 §:ssä 64 lausunnon Juomasuon kaivosluvassa annettavien yleisten ja yksityisten etujen turvaamiseksi tarpeellisten määräysten antamista ja vakuuden määrittämisestä. Tukes teki asiassa päätöksen 30.6.2014. Latitude 66 Cobalt Oy on asettanut Tukesin päätöksen lupamääräyksen 5 mukaisen 10 000 euron suuruisen oman velkaisen pankkitakauksen. Vakuus kattaa pintamaakasojen loiventamisen, tutkimuskaivantojen peittämisen ja avolouhoksen aitaamisen. Korkein hallinto-oikeus palautti ratkaisullaan 22.11.2017 viranomaisen päätöksen koskien yleisten ja yksityisten etujen turvaamisen kannalta tarpeellisia määräyksiä viranomaisen uudelleen käsiteltäväksi.

Toiminnanharjoittajan esittämän näkemyksen mukaan asetettu 10 000 euron suuruinen vakuus olisi riittävä. Toisaalla hakemuksessa esitetään, että arviota tullaan tarkentamaan täydentyviin suunnitelmiin perustuen. Kuusamon kaupunki edellyttää, että kaivosviranomaisen arvioi huolellisesti vakuuden määrän suhteessa toiminnasta aiheutuviin seurauksiin ja alueen saattamiseen ennalleen ja yleisen turvallisuuden edellyttämään kuntoon. Kuusamon kaupungin näkemyksen mukaan, huomioon ottaen alueelle mahdollisesti syntyvät riskit, asetettavan vakuuden tulee olla moninkertainen esitettyyn nähden.

Päätöshistoria	-
Liitteet	Kaivospiirin rajaus
Oheismateriaali	-
Esittelijä	Yhdyskuntajohtaja Jarkko Tammi, p. 040 564 5716
Lisätietoja	Valmistelija: kaavoitusarkkitehti Leavuokko Alavuotunki, p. 040 825 5173
Tiedoksi	Tukes Maankäyttö
Muutoksenhakuohjeet	Ei muutoksenhakuoikeutta